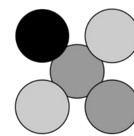
5 pilars de sostenibilitat procomú

Compartir [1]

Versió: 1.0 - 1/2021

Continguts elaborats per: femProcomuns SCCL i LabCoop SCCL
Autories: David Gómez Fontanills, Wouter Tebbens
Obra derivada parcialment de: Materials de La Comunificadora 4 (femProcomuns i LabCoop) i Cursos de cooperativisme de plataforma (femProcomuns-Dimmons-Free Knowledge institute).

Un **model de sostenibilitat** és una definició modelitzada de com funciona o es proposa que funcioni un projecte. Són elements clau: la proposta de valor – productes o serveis – què es fa, per a quins perfils d'usuari, com es mobilitzen recursos, el model organitzatiu i de finançament i altres elements orientats a la sostenibilitat del projecte.

El **model dels 5 pilars de sostenibilitat procomú** s'ha definit per treballar aquests aspectes en iniciatives i projectes que resolen necessitats o articulen les relacions socials en base a l'auto-organització, autoproducció, la col·laboració i autogestió col·lectives. Poden ser projectes d'autoproveïment de recursos i serveis, de la gestió col·lectiva de béns comuns, d'organització de les relacions socials o bé de producció col·laborativa de béns materials o immaterials que es posen en obert a disposició de qui els necessiti. En aquest material es tracta el **pilar de compartir.**

Contingut

Com **compartir** el coneixement, les habilitats i fins i tot la producció immaterial o material, pot ser clau perquè un projecte procomú es pugui anar **reproduint** de forma **sostenible** i també perquè pugui ser **replicat** o **adaptat**. Ens ocupem aquí de tenir mecanismes per transmetre dins la comunitat com es fan les coses (documentació, formació interna, aprenentatge compartit); de compartir en obert mitjançant llicències públiques, publicació d'arxius font, dades obertes i col·laboració amb la rèplica. També veiem com les polítiques de compartir influeixen en la governança.

Conceptes clau

- compartir
- llicències lliures i obertes
- dades obertes
- copyleft
- copyfair, copyfarleft i coopyleft
- reutilització
- replicabilitat
- coneixement lliure
- codi obert

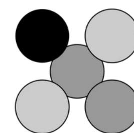
Introducció

Perquè un projecte procomú sigui sostenible cal establir dins la comunitat unes **polítiques de compartir**, tant per assegurar-ne la continuïtat com per generar unes relacions de **confiança mútua**. Una bona política de compartir sol comportar també que, en cas que el projecte fracassi, s'aturi o finalitzi, aquest deixi un **llegat** reutilitzable. Compartir en obert comporta que les persones participants tenen la garantia que ningú està agafant poders exclusius sobre les seves contribucions. La possibilitat de **rèplica** també comporta la de **bifurcació** quan la comunitat, o part d'ella, considera que l'equip impulsor s'aparta de la missió i valors; aquesta possibilitat incideix sobre la governança i fa que tothom s'esforci a tenir en compte les diferents perspectives i resoldre els conflictes.

En projectes de procomuns digitals alguns aspectes que n'asseguren la replicabilitat són:

- La **llicència pública**, que dona permisos i llibertats a qualsevol.
- El **codi font** o arxius font, que permet la modificació de forma efectiva.
- Les **dades obertes**, que permeten disposar dels continguts.
- Els **formats estàndards oberts**, que permeten la interoperabilitat entres sistemes.
- La **documentació** clara, que permet entendre com s'ha fet i com es pot modificar.

Compartir [2] Referències

Lectures

- Gómez, David «*Propietat intel·lectual. Llicències i drets d'autor*» (2015). Material didàctic sobre llicències, domini públic, drets d'autor, etc. . http://multimedia.uoc.edu/blogs/ilv/llicencies/
- Lessig, Lawrence *«Cultura lliure; de com els grans mitjans de comunicació utilitzen la tecnologia i les lleis per enclaustrar la cultura i controlar la creativitat»* (2004). Obra clau de l'impulsor de Creative Commons. http://www.ub.edu/tigalab/software/cultura_lliure.pdf
- FCForum. *«Manual d'ús per a la creativitat sostenible en l'era digital»* (2010). Estratègies innovadores per repensar i facilitar la sostenibilitat de les pràctiques culturals de tal forma que puguin contribuir a la producció comuna de riquesa. https://fcforum.net/ca/sustainable-models-for-creativity
- Maeztu, David. Blog «Del derecho y las normas» https://www.derechoynormas.com
- Matas, Josep. Blog «Legalment» https://www.legalment.net/bloc
- Carta del domini públic d'Europeana. https://pro.europeana.eu/files/Europeana_Professional/Publications/Public_Domain_Charter/Public%20Domain%20Charter%20-%20ES.pdf

Eines

- Freedomdefined.org. Quan un contingut cultural pot ser considerat lliure. Basat en les 4 llibertats. Generalització per a qualsevol obra cultural de la definició de Stallman per al software.
- OpenDefinition.org Les dades obertes esdevenen coneixement lliure quan són útils, usables i usades. Definició de OKFN de dades obertes.
- Creative Commons. Explicació de les llicències i com aplicar-les. Assistent selector de llicència.

Casos d'exemple

- **Whole Earth Catalog**, fanzine contracultural i ecologista publicat a Califòrnia entre 1968 i 1972 que publicava tutorials i consells per l'autosuficiència, DIY, apropiació de les eines i educació alternativa, entre altres. S'ha considerat pioner dels cercadors d'internet i també de la cultura maker. https://archive.org/details/wholeearth
- **Calendari del pagès**, almanac editat a Catalunya des de 1861 amb informació i consells per agricultors i ramaders. Inclou el calendari de plantació i collites, les fases de la lluna i altres dades astronòmiques així com continguts de saviesa popular. http://calendaridelspagesos.cat
- **El recetario**, plataforma web impulsada pel col·lectiu Makea amb «receptes» per l'autoconstrucció de mobiliari i la re-utilització de materials. http://el-recetario.net/
- **Wikimedia Commons**, el repositori multimèdia (imatges, vídeos, àudio, documents) de fitxers utilitzats a Viquipèdia i disponibles per reutilització amb llicències lliures i obres al domini públic revisades per la comunitat wikimedista.
- **Wikipedia**, enciclopèdia lliure que qualsevol pot consultar i millorar, feta per la contribució de milers de persones, amb una llicència lliure copyleft, que fa servir programari lliure de wiki.
- **Coopcycle**, és una federació internacional de cooperatives de lliurament amb bicicleta que desenvolupa un programari per la seva gestió i càlcul de rutes. Es distribueix amb una llicència pròpia derivada de la GPL, que en limita l'ús a organitzacions cooperatives i dels treballadors.

Vídeos i podcasts

- M. Grueso, Stéphane «¡Copiad, malditos!» (2011) Documental sobre la propietat intel·lectual. https://www.rtve.es/alacarta/videos/el-documental/copiad-copiad-malditos-codecmaster-web-169/1075737
- Question Copyright «Copy is not theft» (2009). Animació curta que reivindica el copiar. https://www.youtube.com/watch?v=BEGZPTdyVFE
- TED Talk de Lawrence Lessig (2007) sobre propietat intel·lectual, cultura i creativitat. https://www.ted.com/talks/lawrence_lessig_laws_that_choke_creativity?language=es